

## บทที่ 4

### ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ที่ได้รับความสะดวกจากความชำรุดบกพร่องของบ้านจัดสรรและอาคารชุด

จากการศึกษาถึงบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมาแล้วนั้นปัญหาของผู้บริโภคในการใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องสัญญาซื้อขาย ดังที่ปรากฏในบรรพ 3 เอกเทศสัญญา มาตรา 472 - 474 ให้ผู้ขายรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากความชำรุดบกพร่องในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ไม่ได้แยกความรับผิดชอบของความชำรุดบกพร่องของสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ออกจากกันจึงใช้หลักเกณฑ์เดียวกันอีกทั้งไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องในอสังหาริมทรัพย์โดยเฉพาะในการที่ผู้ประกอบการบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดต้องรับผิดชอบทั้งที่อสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาสูงกว่ามากหากเทียบกับความชำรุดบกพร่องในอสังหาริมทรัพย์ทั่วไป ถึงแม้ว่าผู้บริโภคต้องการฟ้องผู้ประกอบการเมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดจะเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ จะเป็นคดีผู้บริโภคตามมาตรา 3 ก็ตาม เพราะการที่ผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรและอาคารชุดโดยไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขจากผู้ประกอบการเป็นการกระทบสิทธิของผู้บริโภค และเมื่อเป็นคดีที่ผู้บริโภคกับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการจึงเป็นคดีผู้บริโภคซึ่งกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ให้ผู้บริโภคสามารถไปพบเจ้าพนักงานคดี สามารถฟ้องคดีด้วยวาจาได้ และได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวงก็ตาม แต่การฟ้องคดีในความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง ผู้บริโภคก็ยังมีภาระการพิสูจน์ เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 29 บัญญัติว่า “กรณีประเด็นข้อพิพาทข้อใดจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิต การประกอบการออกแบบ หรือส่วนผสมของสินค้า การให้บริการ หรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็น โดยเฉพาะของกลุ่มความฝ่ายซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจนั้น” กฎหมายบัญญัติให้เป็นดุลพินิจ

ของศาลเท่านั้น ไม่ได้บังคับให้ภาระการพิสูจน์ตกสู่ผู้ประกอบการไป ทำให้ผู้บริโภคยังมีภาระการพิสูจน์อยู่ประกอบกับการฟ้องคดีโดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคต้องใช้เวลานานมากหากใช้นโยบายใกล้เคียงประนอมข้อพิพาทจะดีต่อคู่ความทั้งสองฝ่าย คือเรียกผู้ประกอบการมาไกล่เกลี่ยหากตกลงกันไม่ได้จึงต้องใช้ทางเลือกสุดท้ายคือ การใช้สิทธิทางศาล แต่ปัจจุบันการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภคในชั้นของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังไม่มีบทบาทยุติของกฎหมายให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะอย่างชัดเจนซึ่งมีเพียงการดำเนินการตามระเบียบหรือคำสั่งภายในของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเท่านั้นและส่วนการใช้สิทธิทางศาลกรณีที่มีผู้เสียหายจากความชำรุดบกพร่อง เป็นจำนวนมาก เพราะอาจเป็นโครงการบ้านจัดสรรเดียวกัน หรืออาคารชุดเดียวกันเกิดความชำรุดบกพร่องลักษณะที่ได้รับความเสียหายแบบเดียวกันทั้งโครงการ แต่วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคยังไม่มี การเยียวยาความเสียหายในรูปแบบการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องนำปัญหาต่างๆ ดังกล่าวมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

#### 4.1 ปัญหาการบัญญัติหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของบ้านจัดสรรและอาคารชุด

เมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดในการใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบนั้น ในการใช้สิทธิฟ้องคดีในความชำรุดบกพร่องต้องใช้หลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามสัญญาซื้อขายให้ผู้ขายรับผิดชอบดังที่ปรากฏในบรรพ 3 เอกเทศสัญญามาตรา 472 - 474 ให้ผู้ขายรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากความชำรุดบกพร่อง และถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายควบคุมอาคารซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แต่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมเกี่ยวกับความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัย ในการควบคุมการก่อสร้างอาคาร และพระราชบัญญัตินี้ได้มีบทกำหนดโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แต่กฎหมายควบคุมอาคารเป็นกฎหมายในเชิงควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ก่อสร้างมากกว่าจะคุ้มครองผู้บริโภคในการเยียวยาความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากการเข้าอยู่อาศัยในอาคารแล้วเกิดความชำรุดบกพร่อง ซึ่งผู้บริโภคยังจะต้องอาศัยกฎหมายอื่นเป็นทางออกในการแก้ปัญหา เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องจ้างทำของ สัญญาเช่าซื้อ และละเมิด เป็นต้น และจะเห็นได้ว่าในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นไม่ได้กำหนดรายละเอียดของการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคเมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องในอสังหาริมทรัพย์ถึงสิทธิของผู้บริโภคว่ามีอย่างไรซึ่งหากพิจารณาตามด้วยบท

กฎหมาย จะเห็นว่าเมื่อมาตรา 472 มิได้กำหนดไว้ว่าผู้ขายควรรับผิดชอบอย่างไรบ้าง ความรับผิดชอบของผู้ขาย ย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ธรรมดาในเรื่องสัญญาและหนี้ อีกทั้งไม่ได้แยกความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ออกจากกัน โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบทั้งที่อสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาสูงกว่ามากหากเทียบกับความชำรุดบกพร่องในสังหาริมทรัพย์ทั่วไป อีกทั้งการซ่อมแซมการก่อสร้างแตกต่างจากการซ่อมแซมสังหาริมทรัพย์ทั่วไปจึงเกิดปัญหาในการใช้กฎหมายที่ไม่มีบทบัญญัติที่คุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายเป็นการเฉพาะในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งน่าจะมีหลักเกณฑ์ที่คุ้มครองผู้บริโภค เช่น การแจ้งเตือนให้ผู้ประกอบการซ่อมแซมแก้ไขก่อน แต่หากไม่ได้รับการซ่อมแซมแก้ไขภายในเวลาสมควรจึงนำคดีมาสู่ศาล เพื่อเป็นการลดปริมาณคดีในศาล ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในศาล และประหยัดเวลาในการต่อสู้คดีเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการ เป็นต้น

ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐเท็กซัส ซึ่งเป็นมลรัฐที่มีการก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมากและมีข้อพิพาทในความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นมาก จึงได้ตรากฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องในอสังหาริมทรัพย์ขึ้นมาเป็นการเฉพาะโดยใช้บังคับในกรณีที่อยู่อาศัยได้ประสบกับความเสียหายต่างๆ ที่เกิดมาจากการก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน และกฎหมายฉบับนี้ได้มีหลักเกณฑ์ในการเยียวยา ซ่อมแซม แก้ไขความชำรุดบกพร่องของการก่อสร้างก่อนที่นำคดีมาสู่ศาลเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการ และลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลด้วยกฎหมายฉบับนี้ คือ กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบอันเกิดขึ้นจากการปลูกสร้างอาคารที่อยู่อาศัยของมลรัฐเท็กซัส (The Texas Residential Construction Liability Act (RCLA))

ตัวอย่างหลักเกณฑ์ในกฎหมายฉบับนี้ เช่น มาตรา 27.004 (a) บัญญัติว่า เจ้าของบ้านต้องมีหน้าที่ยื่นหนังสือทวงถามในการเรียกค่าเสียหาย หรือค่าซ่อมแซมที่เกิดจากความผิดพลาดจากการก่อสร้าง โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนฟ้องคดีไม่น้อยกว่า 60 วัน หากผู้ก่อสร้างเรียกกร้องเจ้าของบ้านต้องระบุรายละเอียดของสิ่งที่ทำให้เกิดข้อพิพาทที่ได้รับความเสียหาย หลังจากที่ผู้ก่อสร้างได้รับหนังสือทวงถามตามข้อเรียกร้องของเจ้าของบ้าน ผู้ก่อสร้างมีเวลา 35 วันที่จะตรวจสอบทรัพย์สินพิพาทเพื่อที่จะระบุสภาพและสาเหตุของความบกพร่อง และวิธีการซ่อมแซมข้อบกพร่องนั้น และสาเหตุของความบกพร่องนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปถ่าย ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ วิดีโอเทป

หลักเกณฑ์ในเรื่องของการยื่นข้อเสนอนในการชดเชยเยียวยาความเสียหาย หากผู้ก่อสร้างมีความคิดที่จะยื่นข้อเสนอนในการเยียวยาให้กับเจ้าบ้าน ผู้ก่อสร้างจำเป็นต้องทำภายใน 45 วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือทวงถามและหนังสือทวงถามต้องส่งทางไปรษณีย์ไปยังที่อยู่ของเจ้าบ้านหรือที่อยู่ของทนายของเจ้าบ้านโดยระบุข้อเสนอดังต่อไปนี้ (1) ข้อเสนอที่จะซ่อมแซม

ในส่วนที่ได้รับความเสียหายที่ผู้เป็นเจ้าของบ้านระบุมาในหนังสือทวงถาม (2) ข้อเสนอที่จัดหา คู่สัญญาที่จะซ่อมแซมบางส่วนหรือทั้งหมดโดยผู้ก่อสร้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย (3) ข้อเสนอในการ ชดใช้เงิน แต่หากจะใช้วิธีซ่อมแซมจะต้องระบุว่าซ่อมอะไร ซ่อมอย่างไร ใช้วิธีใดซ่อมแซม และเจ้าของบ้านยังมีสิทธิในการยื่นข้อเสนอทั่วทั้งกลับไปยังผู้ก่อสร้างได้อีก หากเจ้าของบ้าน คิดว่าข้อเสนอของผู้ก่อสร้างไม่สมเหตุสมผลก็สามารถทำจดหมายแย้งกลับถึงเหตุผลว่าเหตุใด ข้อเสนอที่ผู้ก่อสร้างเสนอมานี้ไม่สมเหตุสมผล แต่ต้องทำภายใน 25 วัน และผู้ก่อสร้างสามารถ ยื่นข้อเสนอเพิ่มเติมกลับมายังภายใน 10 วัน หากข้อเสนอสุดท้ายจบแล้วต้องซ่อมแซมให้เสร็จภายใน 45 วัน

ในมาตรา 27.004 (b) วางหลักเกณฑ์ว่า หากข้อเสนอของผู้ก่อสร้างเป็นที่พอใจแล้ว ก็ให้เขียนเป็นข้อตกลงในการซ่อมแซมและต้องทำให้เสร็จภายใน 45 วัน หลังจากที่ผู้ก่อสร้างได้รับ หนังสือทวงถามแจ้งเรื่องการยอมรับเงื่อนไขที่ได้ตกลงแล้ว หากจะขยายระยะเวลาเกิน 45 วัน ก็ให้เขียนข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรในข้อตกลง

มาตรา 27.0042 อนุญาตให้ผู้ก่อสร้างทำเรื่องยื่นข้อเสนอซื้อคืนบ้าน หากมีข้อบกพร่อง ในการก่อสร้าง ในกรณีที่ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมความเสียหายที่ได้รับนั้นมากกว่าราคาบ้าน ณ ราคาตลาดโดยยุติธรรมของบ้านขณะนี้โดยที่ยังไม่ได้หักค่าส่วนที่เสียหายบกพร่อง อย่างไรก็ตาม ข้อยกเว้นที่ผู้ก่อสร้างไม่จำเป็นต้องเลือกซื้อคืน คือ (1) บ้านก่อสร้างมาเกิน 5 ปี ณ วันฟ้องร้อง หรือ (2) คู่สัญญาได้เลือกที่จะทำการซื้อคืนภายหลัง 15 วัน หลังจากวันสรุปข้อตกลงดังกล่าว

อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าในหัวข้อการยื่นหนังสือทวงถามนั้น หากการก่อสร้าง มีข้อบกพร่องซึ่งเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย ผู้ก่อสร้างจะต้อง เร่งเข้าดำเนินการแก้ปัญหาให้เร็วที่สุด หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม เจ้าของบ้าน สามารถเลือกที่จะซ่อมแซมเอง และเรียกร้องค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลจากผู้ก่อสร้างรวมถึง ค่าทนายความจากผู้ก่อสร้างด้วย และค่าเสียหายอื่นๆ ที่สามารถเรียกได้ตามกฎหมายซึ่งไม่เป็นการ จัดหรือแย้งกับกฎหมายนี้

ในส่วนการจำกัดความรับผิดชอบโดยทั่วไปแล้วหากเจ้าของบ้านปฏิเสธข้อเสนอของ ผู้ก่อสร้างที่ยื่นข้อเสนอให้อย่างสมเหตุสมผลแล้ว เจ้าของบ้านก็จะได้รับค่าซ่อมหรือการซ่อมแซม ที่เหมาะสมและค่าทนายความ ซึ่งราคาดังกล่าวเป็นราคาที่อ้างอิง ณ วันที่ข้อเสนอได้ยื่นให้เจ้าของ บ้านหากผู้ก่อสร้างไม่ได้ยื่นข้อเสนอหรือถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเสนอของผู้ก่อสร้าง ไม่สมเหตุสมผลผู้ก่อสร้างก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามข้อจำกัดความเสียหาย

ส่วนความรับผิดชอบของผู้ก่อสร้างจะรับผิดชอบแบบมีข้อจำกัดในความเสียหายต่างๆ ดังที่ กำหนดไว้ในมาตรา 27.004 (g) คือ (1) กฎหมายเกี่ยวกับการซ่อมแซมที่เหมาะสมจำเป็นกับ

ความชำรุดบกพร่องที่ได้รับความเสียหาย (2) การเปลี่ยน หรือหามาทดแทน หรือซ่อมแซมสิ่งของที่เสียหายในบ้านที่เกิดจากความเสียหายของบ้าน (3) ค่าใช้จ่ายด้านที่ปรึกษาและวิศวกร (4) ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ชั่วคราวขณะซ่อมบ้าน (5) ค่าเสื่อมราคาของบ้านในกรณีเป็นความเสียหายในระดับโครงสร้างของอาคาร (6) ค่าทนายความตามสมควร

ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของบ้านจัดสรรและอาคารชุดในประเทศไทยยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรและอาคารชุดเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของความชำรุดบกพร่องในอาคารดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงและเพื่อการเยียวยาแก้ไขปัญหให้กับผู้บริโภคอย่างเหมาะสม โดยนำหลักเกณฑ์สำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบอันเกิดขึ้นจากการปลูกสร้างอาคารที่อยู่อาศัยของมลรัฐเท็กซัส (The Texas Residential Construction Liability Act (RCLA)) ที่เป็นกฎหมายอันเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์และรายละเอียดในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องในอาคารที่อยู่อาศัยมาบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของบ้านจัดสรรและอาคารชุดในประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดข้อพิพาทก่อนนำคดีสู่ศาลและลดค่าใช้จ่ายและทำให้เกิดความเป็นธรรมทั้งต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการ

## 4.2 ปัญหาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

เมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรและอาคารชุด ทำให้มีปัญหาในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ดังนี้

### 4.2.1 การเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การเรียกร้องเมื่อเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรและอาคารชุดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นก็คือการเรียกร้องให้รับผิดชอบทางสัญญาหรือละเมิด

#### 4.2.1.1 ปัญหาการเรียกร้องตามสัญญา

เมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรและอาคารชุดนั้นแล้ว ผู้บริโภคในฐานะคู่สัญญาซึ่งก็เป็นผู้ซื้อนั้นมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติที่ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

ความที่กล่าวมาในมาตรานี้อยู่ไม่ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่าการชำรุดบกพร่องมีอยู่”

จะเห็นได้ว่าผู้ซื้ออยู่ในฐานะคู่สัญญาซื้อขาย บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับกรณีที่ผู้ซื้อเป็นผู้เสียหายโดยตรง บุคคลภายนอกไม่อาจใช้สิทธิโดยอาศัยมาตรา 472 เพื่อเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องต่อตนได้ กล่าวคือ กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่เป็นผู้ซื้อและผู้ขาย บุคคลอื่นนอกเหนือจากนี้ไม่อาจอาศัยบทบัญญัติในเอกเทศสัญญานี้ได้ นอกจากนั้น การเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบเป็นการเรียกให้รับผิดชอบตามลักษณะซื้อขายเท่านั้น ซึ่งค่าเสียหายต้องเป็นไปตามบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องนี้ ทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายที่ไม่ใช่คู่สัญญาจะไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยเพิ่มเติมนิยาม คำว่า “สินค้า” ให้หมายความว่ารวมถึงอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ซื้อที่ไม่ใช่คู่สัญญากับผู้รับเหมาปลูกสร้างบ้านมีสิทธิเรียกร้องความเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้จากผู้รับเหมาปลูกสร้างบ้านได้ด้วย

#### 4.2.1.2 ปัญหาการเรียกร้องกรณีละเมิด

การฟ้องให้รับผิดชอบโดยอาศัยกฎหมายลักษณะละเมิดเพื่อเยียวยาข้อใช้ความเสียหายต่าง ๆ นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ถือหลักความผิด คือต้องมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยผู้เสียหายต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ให้ได้ชัดเจนว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ เช่น การก่อสร้างมีความบกพร่องไม่ว่าจะเป็นเพราะความประมาทเลินเล่อขาดความระมัดระวังในการก่อสร้างหรือในการดูแลก่อนขายต่อผู้บริโภค ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบให้ได้ความชัดเจนว่าจำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และการกระทำนั้นผิดกฎหมาย กล่าวคือ ทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยไม่มีสิทธิหรือไม่มีอำนาจจะทำได้ และมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่โจทก์ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งโจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบให้ได้ความชัดเจนว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุมาจากความผิดปกติหรือความชำรุดบกพร่องของอสังหาริมทรัพย์นั้น

จะเห็นได้ว่าความรับผิดในกรณีละเมิดนี้ประเด็นหน้าที่นำสืบตามหลักความผิดในมาตรา 420 ผู้เสียหายหรือโจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย ซึ่งการนำสืบในประเด็นนี้เป็นภาระต่อผู้บริโภคเพราะข้อเท็จจริงในกระบวนการก่อสร้างบ้านจัดสรรและอาคารชุด จำเลยเป็นผู้รู้และควบคุมการก่อสร้างอาคารดังกล่าว

ส่วนค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด” กล่าวคือเป็นบทบัญญัติให้ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้เสียหายในกรณีถูกทำละเมิดโดยศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาและกำหนดขอบเขตของค่าเสียหายเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ในการกระทำของจำเลยและความร้ายแรงแห่งละเมิด จะเห็นได้ว่าโจทก์ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้บริโภคก็ยังคงมีหน้าที่นำสืบด้วยพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าโจทก์ได้รับความเสียหายอย่างไรและต้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด ในลักษณะใด เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยกระทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์จริง ค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องเป็นค่าเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิดจริง ศาลจึงจะพิพากษาให้ตามคำขอของโจทก์

เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันในเรื่องความรับผิดชอบบกพร่อง ผู้เขียนเห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายมากกว่าในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย เช่น หากเกิดความชำรุดบกพร่องเพียงเล็กน้อยผู้บริโภคก็เรียกได้เฉพาะค่าเสียหายเท่านั้น แต่หากมีความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกให้จัดความชำรุดบกพร่องหรือเรียกให้ส่งมอบทรัพย์สินใหม่ โดยคืนทรัพย์สินเก่าให้ไป หากปรากฏว่าทรัพย์สินชำรุดบกพร่องถึงขนาด แต่ทั้งนี้การเรียกให้ส่งมอบทรัพย์สินใหม่จะต้องสมเหตุสมผลที่สำคัญผู้ซื้อต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องคืนให้ผู้ขายด้วย<sup>1</sup> หรือสิทธิในการเรียกให้ลดราคา<sup>2</sup> เป็นต้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยยังไม่มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว

หรือเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสผู้เขียนเห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายมากกว่าในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย เช่น ในกรณีของหลักการรับประกันในความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้น (Hidden Defect Warranty) นั้นมาตรา 1644<sup>3</sup> ให้สิทธิผู้ซื้อเลือกใน 4 ประการ

- 1) คืนสินค้าและเรียกราคาบางส่วนตามที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2) เก็บทรัพย์สินที่ซื้อขายไว้และรับคืนราคาบางส่วน
- 3) เรียกให้ผู้ขายคืนราคาพร้อมค่าเสียหาย กรณีที่พิสูจน์ได้ว่าผู้ขายรู้ถึงความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ซื้อขาย
- 4) แต่ถ้าผู้ขายไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องผู้ซื้อจะเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบได้เฉพาะในการคืนราคาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายเท่านั้น”

<sup>1</sup> German Civil Code, Section 439.

<sup>2</sup> German Civil Code, Section 441.

<sup>3</sup> French Civil Code, Art 1644.

กล่าวโดยสรุปกรณีผู้ขายต้องรับผิดชอบสำหรับความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ซื้อขายที่ซ่อนเร้น ผู้ซื้อที่มีสิทธิเลือก

1) รับเอาสินค้านั้นไว้และเรียกร้องให้ลดราคาซื้อขายลง

2) ใช้สิทธิเลิกสัญญา (Action Redhibitoire) แล้วเรียกเงินคืนและผู้ซื้ออาจเรียกร้องค่าชดเชยสำหรับความเสียหายทั้งหมดที่ได้รับอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องที่ซ่อนเร้นอยู่

ผู้ขายที่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องในเวลาที่ทำการซื้อขายต้องรับผิดชอบในความเสียหายทั้งหมดที่ผู้ซื้อได้รับด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยยังไม่มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสสาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในเรื่องความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องไว้เป็นการเฉพาะโดยนำหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายตามกฎหมายแพ่งของประเทศสหพันธรัฐเยอรมันมาและของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสและใช้บังคับด้วย

#### 4.2.2 การเรียกร้องตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาผู้บริโภค พ.ศ. 2551

ปัญหาในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 นั้น มีดังนี้

##### 4.2.2.1 ปัญหาการการพิสูจน์

แม้ว่าปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ซึ่งเมื่อเกิดความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดและผู้บริโภคต้องการใช้สิทธิฟ้องผู้ประกอบการจะเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ จะเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีหลักเกณฑ์ในเรื่องหน้าที่นำสืบไว้ในมาตรา 29 ซึ่งบัญญัติว่า “กรณีประเด็นข้อพิพาทข้อใดจำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิต การประกอบ การออกแบบ หรือส่วนผสมของสินค้า การให้บริการ หรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจนั้น” เนื่องจากกฎหมายบัญญัติใช้คำว่า “ซึ่งศาลเห็นว่า” ข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาลเท่านั้นไม่ได้บังคับให้ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของผู้ประกอบการธุรกิจเสมอไป อีกทั้งยังจำกัดเฉพาะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการผลิต การประกอบ การออกแบบ หรือส่วนผสมของสินค้า

การให้บริการ หรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของกลุ่มความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจ หากเป็นเรื่องอื่นๆ ผู้บริโภคก็ยังคงมีการพิจารณาอยู่เช่นเดิม

ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริโภคในคดีผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากอาคารดังกล่าวที่ไม่ปลอดภัยได้รับประโยชน์ในเรื่องการพิจารณาพิพากษาตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ด้วย จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัตินี้ให้หมายความรวมถึงอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคารด้วย

#### 4.2.2.2 การเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจ

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 นั้น นอกจากคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่แท้จริงที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าหรือบริการแล้วศาลยังมีอำนาจพิพากษาเพิ่มเติมในเรื่องสำคัญสองประการ คือ ประการที่หนึ่งศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคแทนการแก้ไขซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่องได้<sup>4</sup> และประการที่สอง หากการกระทำความผิดเกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม หรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคหรือกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนศาลอาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดก็ได้ และศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหาย ที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาทให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง<sup>5</sup>

แม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติให้เรียกค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ก็ตามแต่ก็ไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจที่เป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายได้ ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจโดยอาศัยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 นี้ได้ เนื่องจากค่าเสียหายเพื่อการลงโทษนี้เจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งที่จะทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้าที่ไม่อยู่ในมาตรฐานหรือมีพฤติกรรมเอาเปรียบประชาชน โดยเป็นการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจให้เป็นเยี่ยงอย่าง เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้กระทำผิดอีก และไม่ต้องการให้ผู้ประกอบการอื่นทำตาม ส่วนพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นั้น ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องค่าเสียหายเพื่อการลงโทษไว้เช่นเดียวกันโดยกฎหมายมีจุดมุ่งหมาย

<sup>4</sup> พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 41.

<sup>5</sup> พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 42.

เดียวกัน คือเป็นการลงโทษผู้ประกอบการให้เป็นเยี่ยงอย่าง เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้กระทำผิดอีก และไม่ต้องการให้ผู้ประกอบการอื่นทำตามเช่นกันแต่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ยังได้กำหนดให้ผู้บริโภคสามารถเรียกค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายได้อีกด้วย<sup>6</sup> นอกจากค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ<sup>7</sup>

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 นั้นไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจที่เป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายไว้ ซึ่งค่าเสียหายต่อจิตใจนั้นแตกต่างจากค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ กล่าวคือ ค่าเสียหายต่อจิตใจมุ่งเยียวยาความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย ซึ่งอยู่ในดุลพินิจศาลอาจกำหนดให้ได้ แต่ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งที่จะทำให้ผู้ประกอบการค้าที่ไม่อยู่ในมาตรฐาน หรือมีพฤติกรรมเอาเปรียบประชาชน โดยเป็นการลงโทษผู้ประกอบการให้เป็นเยี่ยงอย่าง เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้กระทำผิดอีก และไม่ต้องการให้ผู้ประกอบการอื่นทำตาม

---

<sup>6</sup> พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551, มาตรา 11 บัญญัติว่า “นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

(2) หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ประกอบการได้ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้าโดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเมื่อรู้ว่าสินค้าไม่ปลอดภัย ภายหลังจากการผลิต นำเข้า หรือขายสินค้านั้นแล้วไม่ดำเนินการใดๆ ตามสมควรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่างๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ การที่ผู้ประกอบการรู้ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ระยะเวลาที่ผู้ประกอบการปกปิดความไม่ปลอดภัยของสินค้า การดำเนินการของผู้ประกอบการเมื่อทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการ การที่ผู้ประกอบการได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้เสียหายมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย.

<sup>7</sup> พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551, มาตรา 4 บัญญัติว่า “ความเสียหายต่อจิตใจ หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน.”

จะเห็นได้ว่าผู้บริโภคไม่สามารถเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจโดยอาศัยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้ทั้งที่อสังหาริมทรัพย์มีราคาสูงกว่ามาก อีกทั้งอาจเป็นอาคารที่ไม่ปลอดภัยได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากอาคารซึ่งเป็นอาคารที่ไม่ปลอดภัยไม่สามารถที่จะฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 นี้ได้

ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริโภคในคดีผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากอาคารดังกล่าวที่ไม่ปลอดภัยได้รับประโยชน์ในเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ด้วย จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัตินี้ให้หมายความรวมถึงอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารด้วย

#### 4.3 ปัญหาเกี่ยวกับบ้านจัดสรรและอาคารชุดกับการเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ปัจจุบันพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 (The Product Liability Act B.E. 2551 (2008): PL Law) ซึ่งระบุเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ ในปัจจุบันสินค้าไม่ว่าจะผลิตในประเทศ หรือนำเข้ามีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยกระทำได้ยาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภค หรือบุคคลอื่นได้ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรง โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้อันจะมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า สำหรับบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ให้ความคุ้มครองไว้มีสองประเภท ได้แก่

1) ผู้บริโภค (Consumer) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรบ. คุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 หมายถึง “ผู้ซื้อ หรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึง ผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม” และ

2) ผู้เสียหาย (Injured Person) ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า “ผู้ได้รับความเสียหาย อันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย”<sup>8</sup>

“สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจน ตามสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติ ธรรมชาติของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

ส่วน “ความเสียหาย” (Damage) หมายถึง “ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น”<sup>10</sup> เช่น นาย ก. ซื้อเตาไมโครเวฟ มาใช้ และเมื่อใช้แล้วปรากฏว่าเตาไมโครเวฟระเบิด และมีผลทำให้ นาย ข. (เพื่อนนาย ก.) ได้รับความบาดเจ็บจากเศษวัตถุในเตาไมโครเวฟปลิวมาถูกบริเวณใบหน้าของ นาย ข. อันเป็นความเสียหายต่อร่างกาย ดังนี้ นาย ข. เป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ แม้จะไม่ใช่เป็นผู้ซื้อสินค้านี้ก็ได้รับความคุ้มครอง และจัดเป็นความเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย แต่ถ้าการระเบิดของเตาไมโครเวฟนั้นไม่ทำให้ผู้ใด ได้รับความบาดเจ็บ ทรัพย์สินในบ้านของ นาย ก. ก็ไม่เสียหายอะไร ดังนี้ จัดเป็นความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่ใช่ความเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ จะเห็นได้ว่าความเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ นิยามคำว่า “ความเสียหาย” จะไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและไม่รวมถึงผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากการใช้บ้านจัดสรรและห้องชุดในอาคารชุดด้วย เพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติให้ความคุ้มครอง “ผู้เสียหาย” ที่ได้รับอันตรายแม้ว่าจะได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน จากการใช้อาคารดังกล่าว เมื่อผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากอาคารดังกล่าวจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับในการเรียกร้องค่าเสียหายเมื่ออาคารนั้นจะเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยก็ตาม

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยเพิ่มเติมนิยามคำว่า “สินค้า” ในพระราชบัญญัตินี้ ให้หมายความรวมถึงอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารด้วย โดยเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ฉบับที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก

<sup>8</sup> พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551, มาตรา 4.

<sup>9</sup> พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551, มาตรา 4.

<sup>10</sup> พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551, มาตรา 4.

สินค้าที่ไม่ปลอดภัยของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ประชุมล่าสุด เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2548 นั้นได้วางหลักเกณฑ์เงื่อนไขแห่งความรับผิดชอบของผู้ผลิต ในเรื่องสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “สินค้า” หมายความว่า สัณหาวัตถุทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย และให้หมายความรวมถึง “อาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร” ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้และเป็นผู้เสียหาย แม้จะไม่ใช่เป็นผู้ซื้อสังหาริมทรัพย์นี้ก็ได้รับความคุ้มครอง อีกทั้งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาระการพิสูจน์เพราะพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นได้นำหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด หรือความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ กล่าวคือหากบัญญัติแก้ไขให้ “ความเสียหาย” คุ้มครองรวมถึง “อสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมายควบคุมอาคาร” ด้วยจะมีผลคือ ผู้บริโภคพิสูจน์แต่เพียงว่าได้รับความเสียหายจากอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งถ้าหากได้เข้าอยู่อาศัยแล้วผู้บริโภคได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน หรือได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนผู้บริโภค มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ก่อนโดยผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่าตนเองได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา โดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด ส่วนกรณีที่ผู้ประกอบการจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น เมื่อผู้เสียหายพิสูจน์ได้ดังกล่าวแล้วทำให้ภาระการพิสูจน์จะตกอยู่ที่ผู้ประกอบการโดยผู้ประกอบการต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า (1) สินค้านั้นมีได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ (3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว หากผู้ประกอบการพิสูจน์ไม่ได้ดังกล่าวแล้วจะทำให้ผู้ประกอบการทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง เช่น ผู้รับเหมา ผู้รับเหมาช่วง ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากอาคารที่เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม แม้ในระหว่างผู้ประกอบการกันเองจะไม่ต้องรับผิดโดยมีข้อต่อสู้ต่อตนเองก็ไม่อาจนำข้อต่อสู้ที่มีระหว่างกันนั้นมายกขึ้นเป็นข้ออ้างว่าไม่ต้องรับผิดกับผู้เสียหายได้ เพราะความรับผิดของผู้ประกอบการทุกคนที่เกี่ยวข้องในสินค้านั้นเป็นความรับผิดแบบเด็ดขาดหรือเป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ดังนั้น ผู้ประกอบการทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายแบบผู้ประกอบการทุกคนเป็นลูกหนี้ร่วม อย่างไรก็ตาม

ผู้ประกอบการที่มีข้อต่อสู้ระหว่างกันนั้น เมื่อคดีใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไปแล้วเท่าใดก็มีสิทธิไล่เบี้ยเอากับผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบต่อตนในภายหลังได้ตามหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรมเพราะผู้บริโภคจะไม่ต้องมีภาระการพิสูจน์ซึ่งผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากอาคารที่อยู่อาศัยเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงยังสามารถเรียกค่าเสียหายทางจิตใจได้ด้วยซึ่งจะเป็นการยกระดับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ให้มีมาตรฐานมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้ให้นิยามความหมายของ “ความเสียหาย (Damage)” หมายถึง “ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น” ด้วยเหตุนี้หากสินค้าไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ชำรุดบกพร่องตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ก็จะไม่ให้ความคุ้มครอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบัญญัติเพิ่มเติมนิยามคำว่า “ความเสียหาย (Damage)” โดยให้คุ้มครองถึงอาคารที่อยู่อาศัยที่มีความชำรุดบกพร่องด้วย เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูงเมื่อเทียบกับสังหาริมทรัพย์ทั่วไปเพราะจะได้เป็นการคุ้มครองต่อบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญา และลดภาระในหน้าที่น่าสืบอีกทั้งจะทำให้ผู้ประกอบการทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง เช่น ผู้รับเหมา ผู้รับเหมาช่วง ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายด้วย

#### 4.4 ปัญหาการเจรจาไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาท

เมื่อผู้บริโภคต้องการฟ้องผู้ประกอบการกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องในบ้านหรืออาคารชุดจึงเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 กับผู้ประกอบการซึ่งพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ จึงถือเป็นคดีผู้บริโภคตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัตินี้ และในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคก็มีการพยายามที่จะเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และสุดท้ายก็ฟ้องคดีแทนผู้เสียหายแต่กว่าขั้นตอนจะดำเนินถึงการฟ้องคดีแทนผู้เสียหายนั้นต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานเนื่องมาจากปัญหาที่ผู้ประกอบการต้องการประวิงระยะเวลาไว้ เช่น ส่งตัวแทนที่ไม่มีอำนาจเจรจาต่อรองมาทำให้อาจเลื่อนการเจรจาต่อไปอีกแล้วก็ส่งคนอื่นๆ มาอีกเรื่อยๆ ถ้าผู้บริโภคไม่แข็งแรงพอก็จะปล่อยทิ้ง เพราะขั้นตอนการเจรจาต้องเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาร่วมเจรจาเพื่อพิสูจน์ให้เห็นข้อเท็จจริง และบทสรุปของอนุกรรมการว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ประกอบการต้องได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนก่อน เนื่องจากคดีผู้บริโภคนั้นเป็นคดีที่ต้องคำนึงถึง

ผลประโยชน์ผู้บริโภครวมเป็นหลักเพราะหากรีบเร่งฟ้องคดี และศาลพิพากษายกฟ้องผู้บริโภค จะได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นจึงใช้ระยะเวลาที่ยาวนานและเมื่อฟ้องคดีแล้วการดำเนินคดีในศาล ก็ต้องใช้ระยะเวลานานเช่นกัน ทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงพยายามใช้ นโยบายไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท คือ เรียกผู้ประกอบการมาไกล่เกลี่ยหากตกลงกันไม่ได้จึงต้องใช้ ทางเลือกสุดท้ายคือการใช้สิทธิทางศาลแต่ปัจจุบันการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภคในชั้นของ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคในการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะอย่างชัดเจนซึ่งมีเพียงการดำเนินการตามระเบียบหรือคำสั่งภายใน ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเท่านั้น กล่าวคือเป็นระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เท่านั้น ซึ่งหากการไกล่เกลี่ยในขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตกลงกันได้คณะกรรมการคุ้มครอง ผู้บริโภคได้ออกคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ 6/2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการไกล่เกลี่ย เรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค อีกชั้นหนึ่ง ดังนั้นหากมีการบัญญัติกฎหมายให้คณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ชัดเจนแล้วก็จะเป็นการส่งเสริมการไกล่เกลี่ย ในคดีผู้บริโภค และจะช่วยให้ประหยัดเวลาการดำเนินคดีใช้สิทธิทางศาลและทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย ได้รับความพอใจในการเจรจาตกลงในเรื่องค่าเสียหายทุกฝ่าย และกรณีที่มี ผู้ที่ได้รับความเสียหาย จำนวนมากก็จะได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสมต่อผู้เสียหายทุกคนอย่างเป็นธรรม

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคดี ละเมิดสิทธิผู้บริโภคด้วย

#### 4.5 ปัญหาการฟ้องคดีแบบกลุ่ม (Class Action)

เนื่องจากผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องในบ้านจัดสรร หรือ อาคารชุดจากผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ลักษณะของความเสียหายลักษณะอย่างเดียวกันเป็นจำนวนมาก เพราะการก่อสร้างของโครงการเดียวกัน ผู้บริโภคมีเป็นจำนวนมาก การฟ้องคดีหากต่างคนต่างใช้ สิทธิของตนฟ้องคดีซึ่งคำพิพากษาจะผูกพันเฉพาะคู่ความที่ใช้สิทธิฟ้องคดีเท่านั้น ซึ่งแม้จะมี บทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 30 บัญญัติว่า “ถ้าภายหลัง ที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้บริโภคแล้ว ปรากฏว่ามีการฟ้องผู้ประกอบการรายเดียวกัน เป็นคดีผู้บริโภคอีกโดยข้อเท็จจริงที่พิพาทเป็นอย่างเดียวกับคดีก่อนและศาลในคดีก่อนได้วินิจฉัยไว้แล้ว ศาลในคดีหลังอาจมีคำสั่งให้ถือว่าข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นเป็นอันยุติเช่นเดียวกับคดีก่อน

โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน เว้นแต่ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงในคดีก่อนนั้นยังไม่เพียงพอแก่การวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือเพื่อให้โอกาสแก่คู่ความที่เสียเปรียบต่อสู้คดี ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองหรืออนุญาตให้คู่ความนำพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรก็ได้” ก็เป็นเพียงการให้ดุลพินิจของศาลเพื่อนำข้อเท็จจริงในคดีก่อนที่ศาลได้วินิจฉัยไว้แล้วมาใช้โดยไม่ต้องสืบพยานอีกเท่านั้น ไม่ใช่หลักเกณฑ์ในเรื่องของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งวางหลักเกณฑ์ว่า ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มมีเงื่อนไขเบื้องต้น คือ สมาชิกคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนอาจฟ้องคดีโดยเป็นคู่ความในนามของสมาชิกกลุ่มทั้งหมดได้ โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

- 1) จำนวนสมาชิกของกลุ่มมีจำนวนมาก และสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเข้าเป็นโจทก์ร่วมกัน ในคดีจะเกิดความไม่สะดวกในทางปฏิบัติ
- 2) คดีมีปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน
- 3) ข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้ของสมาชิกกลุ่มจะต้องเป็นข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้
- 4) คู่ความที่เป็นผู้แทนสามารถปกป้องประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเป็นธรรมและเพียงพอ

ปัจจุบันคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถมีมติให้ฟ้องคดีโดยใช้อำนาจตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเข้าดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค หรือเมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการโดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมอัยการ หรือข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาล และเมื่อคณะกรรมการได้แจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ในการดำเนินคดีในศาล ให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องเรียกทรัพย์สิน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ร้องขอได้ด้วย และในการนี้ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง”

มติของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดีแพ่งกับผู้ประกอบธุรกิจการจะใช้มติของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นมติเดียวกันนั้นจะต้องปรากฏว่าผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายนั้น ต้องเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อผู้ประกอบการรายเดียวกันซึ่งเป็นบริษัทเดียวกัน โครงการเดียวกัน จึงจะสามารถใช้มติที่คณะกรรมการคุ้มครอง

ผู้บริโภคมีมติให้ฟ้องผู้ประกอบการนั้นและศาลมีคำพิพากษาให้ชำระหนี้แล้ว แต่หากผู้เสียหายบางคนมีคำขอในการเยียวยาความเสียหายไม่ตรงกับมติเดิมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีมติให้ฟ้องผู้ประกอบการ ต้องรอมติใหม่ ซึ่งจะทำให้ใช้เวลานาน คำพิพากษาก็จะผูกพันเฉพาะแต่ละคดีไป

ผู้เขียนเห็นว่าหากผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องหากได้รับความเสียหายจากมูลเหตุเดียวกันโดยมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก การใช้สิทธิฟ้องคดีของไทยนั้นจะทำให้คำพิพากษาอาจไม่ผูกพันคู่ความอื่นได้ เพราะการดำเนินคดีแบบกลุ่มของประเทศสหรัฐอเมริกาคำพิพากษาจะผูกพันบุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มทุกคนและจะมีผู้ทำการแทนสมาชิกกลุ่ม ผู้บริโภคที่เสียหายจะฟ้องเข้ามาเป็นคดีเดียวกันแล้วร้องขอต่อศาลให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ในกรณีที่ไม่มีโจทก์คนใดร้องขอศาลอาจมีคำสั่งตามสมควร เมื่อเห็นว่าคดีนี้มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก ปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายของผู้เสียหายเป็นอย่างเดียวกันและข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้ของผู้เสียหายเป็นอย่างเดียวกัน การที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้วก็มีคำสั่งให้ส่งหนังสือไปยังผู้เสียหายคนอื่นอันเป็นผลให้ผู้เสียหายคนอื่นที่ยังไม่ได้ฟ้องคดีเข้ามาในคดีได้ และเมื่อศาลมีคำพิพากษา ผลของคำพิพากษานั้นจะผูกพันสมาชิกของกลุ่มสามารถใช้สิทธิดำเนินคดีในคราวเดียวกันซึ่งผู้เสียหายเพียงแต่พิสูจน์ให้เห็นถึงความเสียหายที่ตนได้รับว่ามีเท่าใด ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้ตามส่วนที่ตนได้รับความเสียหายส่วนความเสียหายที่แต่ละคนได้รับไม่ว่าจะเป็นจำนวนเท่าใดก็ไม่เป็นประเด็นในการพิจารณาของศาลว่าจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 โดยนำหลักเกณฑ์การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ตามกฎหมายของต่างประเทศมาบัญญัติให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ก็จะทำให้เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีผู้บริโภคและผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มจะได้รับประโยชน์แห่งคดีด้วยแม้จะเป็นบุคคลภายนอกที่มีใช้คู่ความในคดีก็มีผลทำให้คำพิพากษาผูกพันผู้บริโภคดังกล่าวด้วย